

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини на підставі прилюдного захисту дисертації «Технології зовнішньої політики Ізраїлю» зі спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії 16 лютого 2024 року.

Негіна Влада Русланівна, 1995 року народження, громадянка України. Освіта вища: закінчила 2018 року Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара зі спеціальності Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії та здобула кваліфікацію магістра політолога-міжнародника.

У жовтні 2020 року Негіна Влада Русланівна вступила до аспірантури Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара на навчання за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Наразі вона вчиться на четвертому курсі.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – Висоцький Олександр Юрійович, доктор політичних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Здобувачка має 9 наукових праць, зокрема 5 – у наукових фахових виданнях України з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, 4 – тези доповіді на міжнародній науковій та науково-практичних конференціях:

1. Негіна В. Р., Висоцький О. Ю. Латиноамериканський вектор зовнішньої політики Ізраїлю: технологічний вимір. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. №12 (2) (2020). С.94-103. (Особистий внесок Негіної Владі Русланівни – збір матеріалу, його систематизація, формулювання висновків; усього 90% тексту).

2. Негіна В. Р., Висоцький О. Ю. Реалізація технологій зовнішньої політики Ізраїлю через проізраїльське лобі у США. Політологічний вісник (Politology Bulletin Політологічний вісник: збірник наукових праць/голов. ред. В. Ф. Цвих; Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Вип. №84 (2020). С.203-217. (Особистий внесок Негіної Владі Русланівни – збір матеріалу, його систематизація, формулювання висновків; усього 90% тексту).

3. Негіна В. Р., Висоцький О. Ю. Африканський вектор зовнішньої політики Ізраїлю: технологічний вимір. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. №13 (1) (2021). С.130-139 (Особистий внесок Негіної Владі Русланівни – збір матеріалу, його систематизація, формулювання висновків; усього 90% тексту).

4. Негіна В. Р., Висоцький О. Ю. Технологія периферії як інструмент зовнішньої політики Ізраїлю. Філософія та політологія в контексті сучасної

культури. №13 (2) (2021). С.95-107. (Особистий внесок Негіної Влади Русланівни – збір матеріалу, його систематизація, формулювання висновків; усього 90% тексту).

5. Негіна В. Р., Висоцький О. Ю. Технології двосторонніх ізраїльськокитайських відносин. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. №14 (2) (2022). С.141-151. (Особистий внесок Негіної Влади Русланівни – збір матеріалу, його систематизація, формулювання висновків; усього 90% тексту).

6. Негіна В. Р. «Авраамові угоди»: Ізраїль та країни Перської затоки після підписання. Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. 04 грудня 2020 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. – С.176-179.

7. Негіна В. Р. Відновлення трансатлантичного співробітництва: наслідки для Ізраїлю. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 26-27 березня 2021 р. м. Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. – 368 с.

8. Негіна В. Р. Ізраїльсько-українське співробітництво в оборонній сфері. Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. 03-04 грудня 2021 р., Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2021.–С.191-192.

9. Негіна В. Р. Вплив китайсько-іранських відносин на Ізраїль. Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. 29-30 квітня 2021 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. - Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. – С.212.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Іщенко Ігор Васильович, голова разової ради, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин ДНУ. Дисертаційна робота демонструє глибокий дослідницький рівень, виконана самостійно, має закінчений характер, але є уточнюючі питання.

Кривошеїн Віталій Володимирович, рецензент разової ради, доктор політичних наук, професор, в.о. декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин ДНУ. Позитивно оцінюючи отримані результати дослідження, їх наукову новизну та практичну значущість, звертаємо також увагу і на певні дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації:

1. В дисертації було заявлено використання синергетичного підходу (с. 18 дисертації), проте у дисертації він так і не був свідомо реалізований, його ключові категорії (наприклад, «біфуркація», «аттрактор», «мультиплікативний ефект» тощо) не були представлені у дослідницькому сюжеті. Доцільно було б не згадувати цей метод, або більш цілеспрямовано його застосовувати при розгортанні дослідницького сюжету.

2. Невдалим є визначення діаспоральної дипломатії як якісної технології зовнішньої політики Ізраїлю, що пов'язане з розповсюдженням єврейської діаспори, зокрема у США та країнах Європи, яка здатна виконувати функції інформатизації зовнішньої спільноти, щодо культурних, релігійних особливостей, специфіки політики країни в умовах регіонального конфлікту, а за умови поєднання з технологією «лобіювання» просувати зовнішньополітичні цілі в іноземних суспільствах та політичних системах (с. 19 дисертації). Справа в тому, що у науковому дискурсі поняття «якісний» протиставляється поняттю «кількісний», а даному контексті це поняття очевидно пов'язане із терміном «досконалий», «кращий» тощо.

3. Джерельна база роботи складається здебільшого з іноземних публікацій, проте доцільно було б також орієнтуватися і на доробки українських авторів, які працюють у царині зовнішньополітичної діяльності Ізраїлю. Зокрема, в роботі бракує наукових праць таких авторів, як: С. Бушева (Бушева С. Аналіз впливу ізраїльського лобі на вектор політичних рішень Дональда Трампа. Вісник Львівського університету. Серія філософськополітологічні студії. 2018. Вип. 19. С. 98-102.); Р. Калитчак і Р. Романюк (Калитчак Р.Г., Романюк Р.Й. Концептуальні орієнтації зовнішньої політики держави Ізраїль. Грані. 2015. № 11 (1). С. 38-43.); М. Липяцька (Липяцька М. Реалізація зовнішньополітичного курсу Ізраїлю: нові виклики та загрози. Віче. 2011. № 10. С. 11-12.); О. Новицька (Новицька О.В. Геополітична стратегія Ізраїлю в україномовному науковому дискурсі. Гілея: науковий вісник. 2019. Вип. 142 (3). С. 83-86.); Є. Сінкевич (Сінкевич Є.Г. Близькосхідний напрям зовнішньої політики Ізраїлю на початку XXI ст. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 2020. Т. 12, № 1. С. 233-239.).

4. У дисертації спостерігається певна неохайність у оформленні тексту роботи, багато стилістичних і орфографічних помилок, що подекуди утруднює розуміння думок авторки.

Разом з тим, слід акцентувати увагу на тому, що позначені зауваження та дискусійні положення змісту дисертації не ставлять під сумнів теоретичну та практичну цінність дисертаційної роботи, тим більш, належну високу оцінку рівня її виконання.

Петров Павло Григорович, рецензент разової ради, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин ДНУ. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, варто приділити увагу таким дискусійним аспектам:

1. У рамках дослідження теоретико-правових та інституційних засад зовнішньої політики Ізраїлю варто було б приділити більшу увагу дослідженню внутрішньополітичних інститутів як елементів, що здійснюють вплив на формування та реалізацію зовнішньої політики і відповідно їх взаємозв'язок із зовнішньополітичними інститутами, що сприяло б більш комплексному розумінню причинно-наслідкового обрання політико-правових векторів зовнішньої політики Ізраїлю в сучасних міжнародних відносинах.

2. Досліджуючи технології «м'якої сили» зовнішньої політики Ізраїлю, було б доцільно в контексті розгляду цифрової дипломатії приділити більшу увагу таким інструментам як наприклад «Twitter-дипломатія», «Facebook-дипломатія», що сьогодні виступають невід'ємними елементами реалізації дипломатичної діяльності провідних суб'єктів системи міжнародних відносин. Вищезазначені інструменти особливо актуалізувались під час пандемічних обмежень. Такий акцент дозволив би більш чітко зрозуміти та пояснити реалізацію інформаційного впливу на громадян зовнішнього середовища, протидію негативній пропаганді, що в першу чергу сприяє негативному відображенню Ізраїлю в ментальному просторі міжнародної спільноти.

3. У дисертаційній роботі зауважується, що і технології «м'якої сили» і, навіть, технології «жорсткої сили» здійснюють вплив на формування зовнішньополітичного іміджу Ізраїлю, проте, не віднайшло чіткого пояснення чи можна ці технології вважати чинниками міжнародного іміджеформування Ізраїлю, чи вони виступають інструментами реалізації певних чинників. З огляду на активні негативні інформаційні кампанії у міжнародному просторі, що спрямовані на підрив зовнішньополітичного позиціонування Ізраїлю та формування уявлення у ментальному просторі міжнародної спільноти як агресивної, негативної держави такий аспект якісно доповнив би розуміння технологічного аспекту зовнішньої політики Ізраїлю.

Зазначені дискусійні питання не є негативними, мають рекомендаційний характер та не впливають на високий рівень дисертаційного дослідження

Шуляк Антоніна Миколаївна, офіційний опонент разової ради, доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу, декан факультету міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки. У цілому позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Негіної В.Р., слід зазначити деякі дискусійні положення та зауваження:

1. Варто зазначити, що саме авторка має на увазі під тезою про «Технологічний підхід до дослідження зовнішньої політики..» с.15, також 1.1 Технологічний підхід у дослідженні зовнішньої політики с. 223. Можливо варто було би назвати підрозділ 1.1. «Теоретико-методологічні основи дослідження технологій міжнародних відносин», або «Концепт/ Інструментарій дослідження технологій міжнародних відносин».

2. Дослідження інституційної системи зовнішньої політики Ізраїлю, що проаналізована в Р.1.3. варто було би перенести в Р.2.1., а в Р.1.3. більше акцентувати увагу на методології дослідження.

3. Кожне цитування повинно супроводжуватися посиланням на відповідне джерело. Наприклад, с.59 «У 2004 році професор політології Єврейського університету Єхезкель Дрор звернув особливу увагу на проблематику формування «м'якої сили» Ізраїлю: « ...те, як Ізраїль..», с.60 «Президент Ізраїльської асоціації міжнародних досліджень, професор Шерон Пардо у статті «М'яка сила – національне надбання» аналізує особливості «м'якої сили» Ізраїлю у зовнішній політиці держави, згадуючи, що: «Відразу після...» без посилання на джерело, хоча назва статті зазначена.

4. Роблячи висновок до Р.3 «Під час проведення ЦАХАЛом військових операцій у відповідь на терористичні акти палестинців, «Хасбара», мета якої у роз'ясненні дій Армії оборони Ізраїлю, керується виключно фактами, що потребують часу для проведення аналізу. В протистоянні Ізраїль-ХАМАС ворог не нехтує фейковізацією та фабрикацією подій, створивши «Pallywood». «Хасбара» має пройти чергову трансформацію. Технологія публічної дипломатії Ізраїлю «зам'яка» і потрібно від «роз'яснення» переходити до психологічно-інформаційного впливу на цільову аудиторію». Авторці варто було би дослідити те, що мас-медіа чим далі тим, більше використовують технології гейткіпінгу (англ. – «gatekeeping» – ворота, охороняти, зберігати) та спіндокторнгу (англ. – spindoctoring, від spin – крутити, вертити). Варто було би приділити увагу цим технологіям. Із 80-х рр. ХХ ст. спостерігається підвищення інтересу до нового напрямку керування інформаційнокомунікативною політикою через використання технології спіндокторнгу та гейткіпінгу.

5. На с. 164 авторка зазначає «російсько-українська війна змушує керівництво Держави Ізраїль, переглянути власну доктрину ядерного стримування, оскільки технологія стримування, створена у часи «холодної війни» за існування двох наддержав, задля ядерного стримування, зараз дещо змінилася через ризик використання ядерної зброї країнами у разі ядерного стримування. На думку опонента, варто також було би в реаліях сьогодення розглянути і зворотню сторону – як Україна може використати воєнний досвід Ізраїлю у своїй боротьбі проти агресора російської федерації.

Однак, вищезазначені зауваження мають суттєво рекомендаційний характер, не впливають на характер дослідження та проведена авторкою робота дає підстави зробити висновок, що дисертація виконана на високому рівні.

Перфільєва Анастасія Олександрівна, офіційний опонент разової ради, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і аудиту НТУ «Дніпровська політехніка» (м. Дніпро). Надаючи загалом позитивну оцінку дисертаційному дослідженню Негіної В.Р., водночас не можна не звернути увагу на окремі його вразливі місця та дискусійні положення.

1. Не дивлячись на наявність окремого підрозділу присвяченого характеристикам понятійного комплексу дослідження технологій зовнішньої політики, і виводячи діаспоральну дипломатію в якості складової технологій м'якої сили зовнішньої політики Ізраїлю, авторка не надає в тексті роботи її визначення. Фактичні спроби розпочаті у пп. 1.2 завершилися констатацією, що «діаспоральна дипломатія... є новим явищем і виступає специфічним для більшості моделей реалізації своєї зовнішньої політики суб'єктами міжнародних відносин (с. 37). В той же час у пп. 2.2 «Зовнішня політика Ізраїлю: діаспоральна технологія» Влада Русланівна зазначає, що «Діаспоральна дипломатія – група діаспор, що складаються з держав, недержавних та інших міжнародних акторів, які функціонують як складові компоненти спільнот, пов'язаних через мережі та потоки людей, інформації та ресурсів (с.93). На нашу думку, подібне визначення не може бути визнане як

задовільне і потребує уточнення. Водночас дисертантка на с.98 цілком влучно зауважує на відмінності єврейської діаспори від усіх існуючих в світі на основі того, «що вона утворена не колишніми ізраїльтянами чи особами, які покинули Ізраїль, а навпаки, тими, хто першочергово народився поза межами Ізраїлю та несе в собі єврейську ідентичність та культуру. Більшість євреїв з усього світу вважають Ізраїль своєю історичною батьківщиною, підтримуючи з ним зв'язки та маючи родичів, таким чином утворюючи взаємозалежні стосунки». Очевидно, що це зумовлює особливості діаспоральної дипломатії Ізраїлю, але, на жаль, дисертантка проігнорувала можливість розкриття та обґрунтування цього положення. На нашу думку, ця прогалина у визначенні та ідентифікуючих маркерах діаспоральної дипломатії Ізраїлю спричинила появу узагальнення, яке вочевидь також вимагає додаткового пояснення: «Діаспоральна дипломатія єврейської общини передувала створенню Держави Ізраїль» (с.99). Не до кінця зрозумілим є в чому зміст практики діаспоральної дипломатії єврейської общини у додержавний період.

2. На нашу думку, другий розділ дисертаційної роботи Негіної В.Р. вирізняється помітною описовістю за рахунок значного обсягу історичних екскурсів, які неповною мірою вплетені у контекст розгляду проблеми шляхом більш впорядкованого узагальнення у відповідності до поставлених завдань.

3. Не до кінця зрозумілим є презентований аспект залучення синергетичного підходу до вивчення предмету дослідження заявлений на с.18 – «синергетичний підхід в рамках дослідження дозволив показати залежність ретроспективних чинників, специфіки поділу функціоналу серед зовнішньополітичних інститутів держави, участі у процесах міжнародної комунікації, впливу процесів міжнародної трансформації, у першу чергу у цифровому вимірі на формування сучасних технологій зовнішньої політики Ізраїлю». На нашу думку, синергетичний підхід в дослідженні міжнародних відносин спирається на виокремлення об'єкту / предмету, який можна презентувати у вигляді складної, невірноваженої, нестійкої, відкритої, динамічної системи, що складається з багатьох взаємопов'язаних і взаємозалежних підсистем, з власними закономірностями, логікою розвитку й особливостями функціонування на основі співвідношення процесів організації та самоорганізації.

4. Здійснене дослідження Влади Русланівни, на жаль, не приросло чіткими рекомендаціями або пропозиціями щодо потенційного використання «технологічних надбань» зовнішньої політики Ізраїлю для нашої держави, на можливостях чого дисертантка наголошувала, зокрема на с.16. В цьому контексті варто зауважити, що у другому розділі роботи авторка розглядає питання впливу російськомовної єврейської діаспори на політику урядів щодо російсько-української війни, але це постає ілюстрацією до загальної лінії дослідницької уваги.

Разом із тим, слід визнати, що наведені питання поставлено в порядку наукової дискусії за предметом дослідження; вони не позначаються на загальній позитивній оцінці дисертаційної роботи Влади Русланівни.

Результати відкритого (онлайн) голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

На підставі результатів відкритого (онлайн) голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Негиній Владі Русланівні ступінь доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини зі спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Голова разової
спеціалізованої вченої
ради

Ігор
ЩЕНКО